

вдосконалення підходів до ідентифікації, оцінки та управління ризиками у сфері споживчого кредитування, що дозволить забезпечити сталий розвиток фінансової системи.

Перелік використаних джерел:

1. Кульчицька Є. В. Споживче кредитування і його вплив на фінанси домогосподарств: збірник. Київ: КНЕУ, 2019. 722 с.
2. Добрик Л. Споживчий банківський кредит в Україні: ресурсне забезпечення та ефективність. *Економічний аналіз*. 2011. Вип. 8. С. 369–372.
3. Гаврилко Т. О. Споживче кредитування в Україні. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського: *Економіка і управління*. 2019. Том 30(69). С. 110–115.
4. Алескерова Ю. В., Дзюбенко А. Д. Особливості розвитку споживчого кредитування в Україні. *Науковий журнал «Причорноморські економічні студії»*. ПУ «Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій». Одеса. 2018. № 27(2). С. 87–92.
5. Кучер Н.О., Юрчишина Л.В. Теоретичні основи та оцінка споживчого кредитування в банках України. *Вісник студентського наукового товариства Донецького національного університету імені Василя Стуса*. 2022. №14. т.2. С.226-231.
6. Моташко Т.П., Перхайло С.П. Банківське споживче кредитування в Україні в умовах війни: сучасні тренди та ризики контрагентів. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. №6. С. 176-185.

УДК 330.3

Петрик Анастасія

студентка групи ПФМ-51

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

м. Тернопіль, Україна

Науковий керівник: Тимошик Наталія

кандидат економічних наук, доцент

доцент кафедри економіки та фінансів

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

м. Тернопіль, Україна

Anastasiia Petryk

Student of the group PFm-51

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

Ternopil, Ukraine

Scientific supervisor: Nataliia Tymoshyk

PhD (Economics), Docent

Associate Professor of the Economics and Finance Department

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

Ternopil, Ukraine

ФІНАНСОВИЙ ЛІЗИНГ ЯК ЕФЕКТИВНА ФОРМА ПІДТРИМКИ МАЛОГО БІЗНЕСУ

FINANCIAL LEASING AS AN EFFECTIVE FORM OF SMALL BUSINESS SUPPORT

Розвиток економіки України та її інтеграція до таких міжнародних організацій, як Світова організація торгівлі (СОТ), Європейський Союз (ЄС) і НАТО, висуває вкрай важливе питання про конкурентоспроможність національної промисловості, сільського господарства і підприємницького сектору. Ця проблема набуває особливої значущості в умовах фінансової кризи, коли фінансування процесу оновлення основних засобів фактично зупинилося через недостатній прибуток підприємств та значне зниження обсягів виробництва, а зношеність основних фондів досягає критичного рівня в 75%.

Питання залучення інвестиційних ресурсів кожне підприємство вирішує по-своєму. Зазвичай, звертаються до кредитування чи оренди основних засобів. Проте, у ситуації світової фінансової кризи, коли доступ до таких засобів майже відсутній, вільні кошти стають дефіцитом, а надавати кредити під заставу майна банкам стає не вигідно, тим паче на тлі масового неповернення кредитів, починається пошук альтернативних варіантів інвестування. Світова практика доводить, що саме лізингові операції є найбільш доцільним і мобільним методом фінансування, а отже можуть сприяти збереженню ліквідності більшості підприємств, а також їхньому подальшому розвитку. Саме тому лізингові операції розглядаються як новий вид фінансування. Цьому сприяють загальні тенденції економічного розвитку та вигоди, що притаманні лізингу, зокрема:

– зменшений обсяг ліквідних засобів у зв'язку із труднощами, що постійно виникають на грошовому ринку;

- підвищення конкуренції, що потребує оптимізації інвестицій, які надають можливість суттєво розширити ринок збуту за рахунок залучення до господарського обігу малих і середніх фірм;
- підтримка розвитку лізингових операцій з боку державних органів влади і фінансових ділових осередків у цілому, що стимулює зростання інвестиційної діяльності;
- загальне збереження ліквідності підприємств;
- створення міцної основи для здійснення розрахунків, що надає балансові переваги та страхові вигоди.

Всі вищевикладені аргументи свідчать про те, що лізингова діяльність є, по суті, пільговою галуззю інвестиційної діяльності. Досвід іноземних країн підтверджує цю точку зору [2].

Для України розвиток лізингу є особливо актуальним з огляду на такі обставини.

По-перше, українська економіка характеризується високим ступенем зношеності основних фондів, яка в цілому по національному господарству країни складає 49,3%, в тому числі за основними видами економічної діяльності: промисловість - 58,3%, сільське господарство – 51,1%, транспорт і зв'язок – 49,9%, будівництво – 48,5%. Загальний обсяг інвестицій, необхідних для відновлення вартості основних засобів в Україні, оцінюється експертами в сумі близько 562,6 млрд. грн. Проте, за попередній рік освоєно лише 82,5 млрд. грн. – це приблизно 15% від необхідного рівня. При цьому підприємства змушені фінансувати інвестиції переважно із власних коштів, оскільки кредити банків, кошти інститутів спільного інвестування та інші джерела зовнішнього фінансування складають порівняно невеликий відсоток від загального обсягу капітальних вкладень в економіці.

По-друге, в країні є недостатньо розвинутим сектор малих та середніх підприємств, насамперед через ускладнений доступ до фінансування. Активне впровадження лізингових операцій сприятиме оновленню основних фондів завдяки збільшенню доступу підприємств до зовнішніх джерел фінансування інвестицій, розвитку малого та середнього бізнесу завдяки більшій доступності лізингових операцій порівняно з іншими інструментами запозичень. Окрім того, розвиток лізингу стимулюватиме підвищення ефективності кредитної політики банків у результаті створення конкурентного середовища між джерелами фінансування та розвиток організованого вторинного ринку багатьох видів техніки [3].

До пріоритетних напрямів використання лізингу в Україні можна віднести такі галузі та сфери економіки:

- високотехнологічні наукомісткі галузі: літако- і машинобудування, порошкова металургія, кераміка, електрозварювальне виробництво; енергозберігаючі технології, нафтогазовий комплекс, агропромисловий комплекс;
- видобувні та металургійні галузі, кольорові метали, уран, вугілля, сталь і прокат;
- виробництво товарів народного споживання;
- малий та середній бізнес.

Не зважаючи на цілий ряд перешкод на шляху здійснення лізингових операцій, в силу тих чи інших обставин, в Україні уже на сьогодні існують його переваги порівняно з іншими джерелами фінансування. Зокрема, для лізингоотримувача:

- більш прості схеми забезпечення виконання зобов'язань, оскільки майно, яке передається у лізинг, є водночас і заставою – з цієї причини лізингодавці менш вимогливі до попередньої кредитної історії лізингоодержувача; це дозволяє новоствореним та малим підприємствам отримувати лізингове фінансування легше, ніж банківські кредити;
- лізинг не обмежує можливості підприємства в отриманні кредитів, оскільки не вноситься до кредитної історії;
- лізинг є однією з найбільш доступних форм довгострокового фінансування для отримання техніки.

Лізингодавці звичайно спеціалізуються на певних видах обладнання, а це дозволяє їм залучати кредити від виробників обладнання або мати доступ до іноземних ринків капіталу, беручи на себе частину кредитного ризику при наданні лізингового майна;

– гнучкість платежів – платежі за договором лізингу можна побудувати у відповідності до очікуваного грошового потоку лізингоотримувача. Для лізингодавця:

- менші ризики порівняно із кредитами, оскільки майно, що є предметом лізингу, одночасно виступає забезпеченням виконання зобов'язань за договором, а позичені кошти лізингоодержувачі використовують за цільовим призначенням;
- менш жорстке регулювання та сприятливий податковий режим (зокрема, в багатьох країнах при операціях лізингу застосовують прискорену амортизацію, яка зменшує базу оподаткування) [4].

Розвиток лізингу позитивно впливає на економіку, оскільки він є ключовим джерелом стимулювання інвестиційної активності. Лізинг підвищує банківську діяльність, перенаправляючи фокус з ринку цінних паперів на інвестиційний сектор. За даними Міжнародної фінансової корпорації, 70% лізингових компаній є дочірніми підрозділами банків. Крім того, лізинг може суттєво сприяти загальному економічному розвитку: він відкриває нові ринки збуту для виробників лізингових продуктів, надає можливість лізингодавцям та посередникам організовувати свою діяльність, а лізингоотримувачам — розвивати власний бізнес.

Перелік використаних джерел:

1. Закон України «Про фінансовий лізинг» від 04.02.2021 № 1201-IX, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1201>.
2. Петрашевська А. Д., Колонтай С. М. Характеристика видів лізингу, їх переваги та недоліки. Вісник ХНТУ. № 2(85). 2023 р. С. 221-227. URL: <http://surl.li/ruaawq>
3. Тимошик Н.С. Загальний стан та пріоритетні напрями розвитку фінансового сектору України в умовах війни. Modern science: challenges of today: Collective monograph, 2023. С. 89-123 URL: <http://surl.li/xypgvy>
4. Чкан І.О. Стан та проблеми розвитку фінансового лізингу в Україні. Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). 2013. № 2 (22). Т. 4. С. 336–342. URL: <http://elar.tsatu.edu.ua/bitstream/123456789/1732/1/915.pdf> (дата звернення 15.05.2024).
5. Romanchukievych, V., Khymych, I., Prymostka, A., Novikova, L., Arkhireisk, N., & Kobushko, I. (2023). The assessment model of the financial sustainability of the fund for financing leasing operations. Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice. 3 (50). PP. 151-163. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.3.50.2023.4085>.

УДК 330.322

Письменний Віталій

доктор економічних наук, доцент
професор кафедри економіки та фінансів

Тернопільський національний технічний університет ім. Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Голойда Олександр

студент групи ПФМ-51

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Vitalii Pysmennyi

Doctor of Sciences (Economics), Docent
Professor of the Economics and Finance Department
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

Oleksandr Holoida

Student of the group PFM-51
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

РИЗИКИ ІНВЕСТИВАННЯ В ІННОВАЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

RISKS OF INVESTMENT IN INNOVATION IN THE CONDITIONS OF MARITAL STATE

Інновації є рушійною силою економічного зростання та забезпечення конкурентоспроможності, оскільки дозволяють створювати нові технології, продукти та послуги. Впровадження інновацій підвищує ефективність виробництва, знижує витрати і поліпшує якість продукції, що дозволяє компаніям не лише зберігати, а й зміцнювати свої позиції на внутрішньому та міжнародному ринку. У глобалізованому світі інновації відкривають нові можливості для розвитку високотехнологічних галузей, створюючи передумови для структурних змін в економіці.

Однак інвестування у новітні технології супроводжується високим рівнем ризику, що пов'язано з непередбачуваністю ринкових умов, технічною складністю проєктів, швидкими змінами технологічного середовища та необхідністю значних капіталовкладень. Також ризики можуть посилюватись нестабільною ситуацією в державі, що впливає на доступність фінансування та загальну привабливість інвестиційного середовища. Тому інвестори повинні оцінювати потенційні загрози та використовувати диверсифіковані стратегії.

В Україні лише за найскромнішими оцінками інвестиційний потенціал інноваційних технологій становить 11 мільярдів доларів США [1]. Однак сучасна економічна реальність, обтяжена війною, створює унікальні ризики для інвесторів і компаній, які прагнуть впроваджувати інноваційні проєкти (табл. 1). В умовах воєнного стану зростає невизначеність щодо майбутнього економічного розвитку, що впливає на стабільність ринків та доступність капіталу. Багато суб'єктів змушені адаптувати свої стратегії до змінюваних умов, що зокрема включає перебої в постачаннях, ризики втрати активів через бойові дії та обмежену спроможність до інвестицій через зміни в політичному середовищі.